

Креативне письмо на уроках іноземної мови: малі віршовані форми як засоби формування міжкультурної компетентності

У статті представлено міжкультурну компетентність як цільову для формування на уроках іноземної мови. Наведено визначення міжкультурної компетентності. Виокремлено її складники. Акцентовано роль креативного письма в формуванні міжкультурної компетентності. З-поміж малих віршованих форм виокремлено вірш-діамант, клеріх'ю, акровірш, синквейн, які проілюстровано прикладами англійською мовою. Згадано два підходи до навчання письма, з-поміж яких найприйнятнішим для навчання школярів креативного письма є процесуальний підхід.

Ключові слова: міжкультурна компетентність, креативне письмо, урок іноземної мови, підходи, вірші.

Бигич О. Б.

Киевский национальный лингвистический университет

Креативное письмо на уроках иностранного языка: малые стихотворные формы как средство формирования межкультурной компетентности

В статье представлена межкультурная компетентность как целевая на уроках иностранного языка. Дано определение межкультурной компетентности. Выделены её составляющие. Акцентируется роль креативного письма в формировании межкультурной компетентности. Среди малых стихотворных форм выделены стих-диамант, клерихью, акростих, синквейн, которые проиллюстрированы примерами на английском языке. Упомянуты два подхода к обучению письму, среди которых наиболее подходящим для обучения школьников креативному письму является процессуальный подход.

Ключевые слова: межкультурная компетентность, креативное письмо, урок иностранного языка, подходы, стихотворения.

Bigych O. B.

Kyiv National Linguistic University

The creative writing at the foreign language lessons: small poetic lines as means of forming of the intercultural competence

Abstract. Introduction. More than once it was made an accent on the problem of authentic poetry usage at the foreign language lessons by the native and foreign teachers and scientists. As the matter of fact the target dedication of the poetry is the formation of linguo-socio-cultural competence – students get acquainted with the authors' poetry, whose languages they are studying. **Purpose.** The purpose of the article is to overview different methods of writing small poetic lines as the means of forming the intercultural competence in students at the foreign language lessons. **Methods.** With the help of analyzing the experience of the usage of authentic poetry at the foreign

language lessons there were identified the target types of communicative competence: receptive (in reading and listening) and reproductive (grammatical, phonetic, lexical), and translational competence. **Results.** In the methodology of foreign languages and cultures teaching there is no a standardized definition of "intercultural competence" and its components cannot be identified. Intercultural competence is based on knowledge, attitudes and skills, and it is an individual ability to make the intercultural communication. The teaching of writing the diamond poems, the clerihews, the acrostics and the cinquains is favorable to form in students the intercultural competence. **Conclusion.** Among the approaches for writing teaching in practice, the product approach and the process approach are mostly used. Especially the process approach is commonly used in teaching of students how to write small poetic lines at the foreign language lessons.

Key words: intercultural competence, creative writing, foreign language lessons, approaches, poems.

Постановка проблеми. Проблема використання автентичних віршів на уроках іноземної мови неодноразово акцентувалась вітчизняними й зарубіжними вчителями й науковцями. Зазвичай цільовим призначенням поезії є формування лінгвосоціокультурної компетентності – школярі знайомляться з поетичними творами авторів країн, мови яких вони вивчають.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковці й учителі щедро діляться досвідом використання віршів на уроках іноземної мови. Д. А. Руснак пропонує використовувати автентичні вірші для формування у школярів франкомовної граматичної компетентності [8].

Г. Т. Шайхутдінова [12] на уроці англійської мови використовує лімерики для фонетичної зарядки, для поповнення лексичного запасу учнів, для засвоєння ними граматичних структур. Зібрані авторкою 13 клеріх'ю про всесвітньо відомих діячів культури, історії, економіки (Крістофер Рен, Джонатан Свіфт, Даніель Дефо, Хілер Беллок, Джон Мілль, лорд Роберт Клайв, Еразм Роттердамський, Сервантес, Данте, Адам Сміт, Давид Рікардо, король Георг III, герцог Веллінгтонський) стимулюють учнів до пошуку відомостей про них, розширюють світогляд школярів. Вони перекладають клеріх'ю, порівнюють свій переклад з літературним, виступають перед однокласниками з повідомленнями про видатних людей, що сприяє розвитку учнів, збагачує їхній духовний світ, прищеплює чутливість до поетичного слова.

Для розвитку творчого потенціалу особистості школярів і студентів А. О. Фетісова [9] пропонує використовувати малі віршовані форми. Так, цільовим призначенням клеріх'ю на заняттях англійської мови авторка вважає формування передусім соціокультурної, лексичної й граматичної компетентностей, а також тестування перекладацької компетентності. При роботі з малими віршованими формами авторка радить використовувати проектну технологію навчання.

О. Мефодьева [4] також вважає проектну діяльність способом розвитку творчого потенціалу особистості учнів. Авторка представляє довготривалий колективний (розроблявся протягом 13 років учнями різних випусків) проект літературного спрямування «Путешествие по всему миру», присвячений поетичній спадщині країн виучуваних іноземних мов. Проект уміщує 5 міні-проектів: «Веселые стихи для детей» (колекція римовок і лімериків), «Там, где остров Коромандель» (римівки й вірші британських й американських поетів), «Улыбки в рифмовках» (добірки клеріх'ю, груків, песеньок Матінки-Гуски, казок-перевертишів), «Планета детей» (збірка фольклорних баладних пісень і віршів французьких авторів), а також книгу країнознавчого характеру «Семь дней» (про поїздку учнів до Північної Європи).

Отже, досвід використання автентичних віршів на уроках іноземної мови цільовими видами іншомовної комунікативної компетентності поряд з лінгвосоціокультурною компетентністю визначає рецептивну мовленнєву (в читанні й аудіюванні) й репродуктивну мовну (граматичну, фонетичну, лексичну), а також перекладацьку компетентності.

Виділення раніше не вирішених частин загальної проблеми. Однак формування міжкультурної компетентності під час навчання креативного письма на уроках іноземної мови досі не знайшло належного висвітлення.

Метою статті є огляд методик навчання написання малих віршованих форм: віршів-діамантів, клеріх'ю, акровіршів, сінвейнів на уроках іноземної мови як засобів формування у школярів міжкультурної компетентності.

Виклад основного матеріалу. Наразі в методиці навчання іноземних мов і культур не існує однозначного визначення поняття «міжкультурна компетентність» і виокремлення її складників. Так, Г. В. Єлізарова визначає міжкультурну компетентність як основу на знаннях, відношеннях і вміннях здатність індивіда здійснювати міжкультурне спілкування шляхом створення спільного для його учасників значення того, що відбувається, й на його основі досягати позитивного для всіх результату спілкування [1, с. 193]. Такими знаннями є знання про культуру країни виучуваної іноземної мови. Вміння уможливають використання цих знань на практиці в реальних ситуаціях міжкуль-

турного спілкування й дають змогу бути повноцінним медіатором культур. Ставлення до інокультурного співрозмовника передбачає прояв таких особистісних якостей, як відкритість, такт, емпатія, толерантність, готовність вступити до міжкультурного діалогу.

Водночас міжкультурна компетентність не є аналогом комунікативної компетентності носія мови й може бути властива лише медіатору культур – мовній особистості, яка вивчає іноземну мову й здатна вийти за межі власної культури та здійснити медіативну діяльність без втрати культурної ідентичності. А. Іллекас вважає, що міжкультурна компетентність центрується на учневі й передбачає формування необхідних процесів, щоб він міг задовольнити потреби у взаємодії з іншою культурою чи її представниками («La competencia intercultural centra su atención en el alumno y pretende articular los procesos necesarios para que este pueda atender las necesidades que tiene de relacionarse con otra cultura o con personas de otra cultura» [15, с. 73]).

Існує низка класифікацій письма як виду мовленнєвої діяльності. Найадаптованішою для навчання іноземної мови є класифікація Т. Хедж [14], яка виділяє типи експресивного письма залежно від його призначення, сфери використання й функціонування та види письмового повідомлення залежно від конкретних умов і цілей навчання. Особистісне письмо (Personal writing) тісно пов'язане з рідною мовою, що вмотивовує студентів до її використання. Суспільне письмо (Public writing) слугує для кращого розуміння студентами відмінностей між написанням такого типу повідомлень рідною й виучуваною мовами. Креативне письмо (Creative writing) зазвичай використовується в процесі вивчення рідної мови на початковому ступені, проте успішно залучається й до процесу вивчення другої мови, що зазвичай дуже подобається студентам – написання віршів, оповідань, сценаріїв тощо. Соціальне письмо (Social writing) переважає письмові повідомлення в колі родини й друзів. Навчальне письмо (Study writing) використовується студентами для нотаток у процесі читання, під час лекцій. Пов'язане з професійною діяльністю професійне письмо (Institutional / academic writing) уможливорює краще розуміння студентами своїх потреб у вивченні мови.

Колектив авторів [13, р. 46–47] з-поміж 10-ти технік креативного письма: 1. Árboles de relatos (дерева оповідань), 2. Los binomios imaginativos (творчі біноми), 3. Las hipótesis imaginativas (творчі гіпотези), 4. Las transformaciones o combinaciones de palabras (трансформація / комбінація слів), 5. Las animaciones de metáforas y comparaciones (анімації метафор і порівнянь), 6. La transformación de textos (перетворення текстів), 7. Ensalada de cuentos (добірка казок), 8. Expansión de textos (розширення текстів), 9. Desviación (відхилення), 10. Poemas (вірші) виокремлює й написання віршів [13, р. 88].

Отже, написання віршів зарубіжні науковці відносять до креативного письма.

Пропонована студентам – майбутнім учителям іноземних мов – методика формування іншомовної компетентності в письмі виокремлює такі функціонально-сміслові типи письма, як опис, повідомлення / розповідь, міркування [3, с. 397-399] й академічні жанри письма як план, переказ, анотація, реферат, доповідь, тези, рецензія, статті, проекти, есе [3, с. 400-401]. Академічне есе й газетну статтю проілюстровано прикладами. Хоча з-поміж названих жанрів академічного письма не згадано анотацію й автореферат, автори підручника методики виокремлюють і їх [3, с. 400]. Вправи й завдання для формування компетентності в письмі проілюстровано прикладами опису [3, с. 403], есе [3, с. 403-405], заголовка статті до газети / журналу [3, с. 405], листа [3, с. 405-409], анкети й інших офіційних форм [3, с. 409-411], короткої автобіографії [3, с. 411-414].

Звернусь до малих віршованих форм, навчання написання яких сприяє формуванню в учнів з-поміж інших і міжкультурної компетентності.

О. Стогнієва [9] пропонує методику навчання школярів написання вірша-діаманта, неримованої віршованої форми, яка складається з семи рядків. Візуально текст вірша вирівнюється по центру і за формою нагадує діамант. Найкоротшими є перший й останній рядки, оскільки містять одне слово (noun) – ключове поняття чи тему вірша. Другий рядок складається з двох слів (adjectives), третій – з трьох (verbs or participles ending in -ing). Центральний четвертий рядок містить чотири слова (nouns): перші два характеризують перше ключове поняття, два інших – друге ключове поняття. П'ятий і шостий рядки є дзеркальним відображенням третього й другого рядків і є дотичними до другого ключового поняття. У такий спосіб форма вірша до середини розширюється, а смисл поступово звужується.

Ключові поняття вірша-діаманта можуть бути синонімами “monsters – creatures” чи антонімами “day – night”. Однією з переваг вірша-діаманта є його універсальність: його можна використовувати практично при вивченні будь-якої теми: “Travelling”, “Environment”, “Customs and Traditions”, “Reading Books”. Відповідно до теми уроку вчитель може запропонувати вже готові пари слів: coward – hero, life – death, body – soul, war – peace тощо.

Навчати писати вірш-діамант можна на різних ступенях вивчення іноземної мови, учнів різного віку, з різними рівнями володіння мовою, в індивідуальному, парному чи груповому режимі. Написання першого вірша-діаманта вчитель організує в невеликих групах. Опорою слугує схема (рис. 1) чи алгоритм написання, запропонований О. Стогнієвою [9]. Укладений учнями вірш-діамант учитель оцінює за такими

критеріями: вірш має заявлену форму, його зміст відповідає темі й обраному типу, кількість і порядок слів відповідають правилам укладання вірша-діаманта.

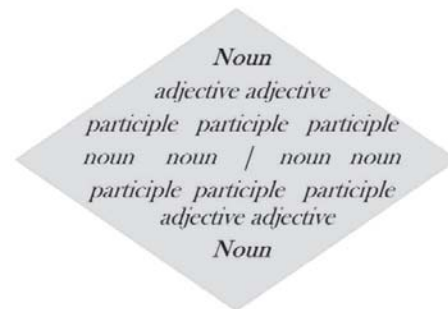

Рис. 1. Схема написання вірша-діаманта

Написання вірша-діаманта сприяє передусім збільшенню лексичного запасу учнів і розширенню семантичних полів виучуваних лексичних одиниць, а також розвитку у школярів критичного мислення й уяви, здатності синтезувати й резюмувати інформацію, описувати складні поняття й почуття декількома словами, усвідомлювати суть відмінностей і взаємозв'язок між поняттями, виділяти головні ознаки й ігнорувати другорядні. Рефлексія власного досвіду й опертя на індивідуальні інтереси уможливають підвищення мотивації школярів до вивчення іноземної мови.

Ю. Хворостова [11] навчає учнів написання англійською мовою римованих клеріх'ю і зазвичай неримованих акровіршів і сінквейнів про видатних представників рідної культури школярів, про їхнє рідне місто, його визначні місця.

Клеріх'ю (a clerihew) – чотирирядковий вірш про відому людину названо другим ім'ям його автора Edmund Clerihew Bently (1875-1956). Основна тема клеріх'ю – біографії відомих людей, в яких автор не прагне портретної схожості; його словесні портрети побудовані на кумедній грі слів. Схема клеріх'ю проста:

- Перший рядок уміщує ім'я відомої людини. Рядок повністю складається з імені чи закінчується ним.
- Другий рядок римується з першим і містить гумористичну характеристику цієї людини чи події, пов'язаної з ним.
- Третій і четвертий рядки римуються один з одним і створюють комічний ефект.

Авторка наводить приклад клеріх'ю про видатного представника єврейської літератури – письменника Шолом Алейхема:

Sholom-Aleichem,
All Birobidzhan citizens know him
Our main street has his name,
As a writer he won a world fame.

Акрівірш (an acrostic), перші літери рядків якого утворюють слово, Ю. Хворостова та її учні присвятили рідному місту Біробіджану, а сінквейн (a cinquain) – одному з його визначних місць:

*Born in 1937
Immigrants arrived here from all over the world
Resourceful, it'll go far
Official center of JAR
Beautiful, green and clean
Ideal for happy life
Different from other cities
Zone time is Vladivostok
Has a great Jewish culture
Admired by many foreigners
Nice, developing and industrial.*

*Hill
Green mount
Shining, flaunting, broadcasting
Our beautiful national treasure
Symbol*

Сінквейн є п'ятирядковою віршованою формою, яка виникла в США в XX столітті під впливом японської поезії. Текст сінквейну ґрунтується на змістовій і синтаксичній заданості кожного рядка. Перший рядок – тема сінквейну – вміщує одне слово (зазвичай іменник чи займенник), яке позначає об'єкт чи предмет. Другий рядок – два слова (зазвичай прикметники чи дієприкметники), які описують його ознаки чи властивості. Третій рядок утворено трьома дієсловами чи дієприкметниками, які характеризують дії предмета чи об'єкта. Четвертий рядок – фраза з чотирьох слів, яка виражає особисте ставлення автора сінквейну до описуваного предмета чи об'єкта. П'ятий рядок – слово-резюме, яке характеризує його сутність. При цьому структура і зміст сінквейну не є жорсткими.

З-поміж підходів до навчання письма [2] радше за інші вчителі іноземної мови використовують підхід, орієнтований на продукт (a product approach). Продуктивний підхід уміщує низку етапів:

- 1) читання учнями тексту-зразка, аналіз його жанру, мови, стилю, композиції;
- 2) побудова учнями висловлювань, аналогічних прочитаному тексту-зразку;
- 3) вибір учнями теми (з-поміж запропонованих учителем) для письмової роботи;
- 4) написання роботи учнями;
- 5) редагування робіт учителем, виправлення помилок.

Отже, при продуктивному підході до формування компетентності в іншомовному письмі учень отримує зразок письмової роботи і після його опрацювання пише аналогічну роботу на задану вчителем тему. Продуктивний підхід вимагає від учителя постійної

участі й контролю за роботою учня на кожному етапі написання роботи: вчитель пояснює новий матеріал, пропонує теми, добирає мовний і мовленнєвий матеріал, редагує роботи учнів, виправляє помилки тощо.

Автори підручника іспанської мови для 10-го класу [7] пропонують такі види письмових робіт для формування у старшокласників компетентності в іспаномовному письмі:

- la carta de negocios (p. 29-30, ej. 4 – Lee y traduce la carta de negocio en la cual se pide una información. Fíjate en las partes obligatorias para este tipo de carta);
- el Curriculum vitae (p. 80, ej. 4 – Recuerda que el Curriculum vitae debe ser breve, sencillo, claro, verdadero, concreto y específico para cada caso. Lee el ejemplo).

З особистим листом учні знайомляться в підручнику іспанської мови для 5-го класу [5] – Lee y traduce lo que Pilar escribe en su carta. Presta atención a las asignaturas que Pilar aprende en el colegio (p. 62, ej. 1); Lee y traduce la carta de Bogdán a su amigo español Daniel (p. 87, ej. 4); Lee y traduce la carta (p. 164, ej. 3), зокрема з листом волхам los Reyes Magos – у підручнику іспанської мови для 7-го класу [6] – Lee y traduce la carta. Fíjate en el uso de los tiempos gramaticales (p. 23, ej. 4).

Як видно з настанов на виконання вправ, кожна передбачає попереднє ознайомлення старшокласників із зразками ділового листа й CV, а учнів основної школи – зі зразками особистого листа, що свідчить про зорієнтованість авторів підручників іспанської мови саме на продуктивний підхід до навчання цих видів письмових висловлювань.

Зорієнтований на процес формування в учнів знань, навичок і вмінь процесуальний підхід (a process approach) є тривалішим, оскільки передбачає більшу кількість етапів навчання й, відповідно, їхнє інше змістове наповнення:

- 1) пропозиція й обговорення ідей. Роль учителя – надавати учням мовну підтримку й спрямовувати обговорення навідними запитаннями. Найуживанішим навчальним прийомом на цьому етапі з мозковий штурм;
- 2) учні оформлюють свої ідеї у вигляді коротких записів і продовжують обговорювати значущість запропонованих ідей. Типовими вправами є відповіді на запитання, укладання плану й «автоматичне письмо»;
- 3) укладання логіко-сміслових карт. Учні вчаться правильно організувати ідеї в єдиний текст. Доцільними є вправи на логічне перегрупування, збільшення одиниць тексту, їх розширення / скорочення;
- 4) написання чернетки майбутньої письмової роботи. Режимом роботи учнів можуть бути як індивідуальний, так і парний чи груповий;

- 5) обмін чернетками. Учні редагують роботи своїх однокласників і вчать їх оцінювати з урахуванням всіх попередньо обговорюваних ідей;
- 6) виправлення письмової роботи з урахуванням зауважень і побажань;
- 7) презентація остаточного варіанта письмової роботи;
- 8) перевірка письмової роботи вчителем.

Отже, працюючи за алгоритмом процесуального підходу, саме учень виконує великий обсяг роботи. При цьому його творчі потреби не обмежуються, він почувається вільнішим у виборі тематики, лексичних одиниць і граматичних структур. Учитель виконує роль компетентного помічника й координатора і лише на останньому етапі контролює й перевіряє остаточний варіант роботи.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Таким чином, саме процесуальний підхід є прийнятним для навчання школярів написання малих віршованих форм на уроках іноземної мови. Подальші наукові розвідки передбачають дослідження інших видів іншомовної мовленнєвої діяльності в формуванні міжкультурної компетентності.

Література

1. Елизарова Г. В. Культура и обучение иностранным языкам / Г. В. Елизарова. – СПб. : Изд-во РГПУ им. А. И. Герцена, 2004. – 291 с.
2. Куницына И. Два подхода к обучению письменной речи / Ирина Куницына : Электронный ресурс. – Режим доступа <http://iyazyki.prosv.ru/2016/06/2approaches-learning/#more-24957>
3. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія та практика: підручник для студ. / під ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.
4. Мefодьева Е. Проектная деятельность как способ развития творческого потенциала учащихся / Елена Мefодьева: Электронный ресурс. – Режим доступа <http://iyazyki.prosv.ru/2013/11/projectwork-creativepotential/#more-13217>
5. Редько В. Hola Español-5. Іспанська мова: підруч. для 5-го класу загальноосвітніх навчальних закладів, 5-й рік навчання / Валерій Редько, Валентина Береславська. – К.: Генеза, 2013. – 224 с.
6. Редько В. Hola Español-7. Іспанська мова: Підручник іспанської мови для 7-го класу загальноосвітніх навчальних закладів, 7-й рік навчання / Валерій Редько, Валентина Береславська. – К.: Генеза, 2015. – 216 с.
7. Редько В. Hola Español-10. Іспанська мова: Підручник іспанської мови для 10-го класу загальноосвітніх навчальних закладів, 9-й рік навчання / Валерій Редько, Валентина Береславська. – К.: Генеза, 2010. – 131 с.
8. Руснак Д. А. Дидактичні властивості поетичних текстів при засвоєнні граматичних структур на заняттях з французької мови // Питання літературознавства : Наук. зб. – Вип. 9 (66). – Чернівці: Рута, 2002. – С. 232-233
9. Стогниева О. Технология написания диаманты как средство развития критического мышления и воображения на уроках английского языка / Ольга Стогниева : Электронный ресурс. – Режим доступа <http://iyazyki.prosv.ru/2016/08/writing-technology-diamonds/#more-25185>
10. Фетисова А. А. Things could be. . . verse или клерихью на занятиях по английскому языку / А. А. Фетисова // Lingua mobilis. – Вып. № 1 (34). – 2012. – С.174-179.
11. Хворостова Ю. Writing poetry in English / Юлия Хворостова : Электронный ресурс. – Режим доступа <http://iyazyki.prosv.ru/2016/08/writing-poetry-in-english/#more-25123>
12. Шайхутдинова Г. Т. Лимерики и клерихью на уроках английского языка / Г. Т. Шайхутдинова : Электронный ресурс. – Режим доступа <http://festival.1september.ru/articles/100566/>
13. Galván C. B. LA ESCRITURA CREATIVA EN E/LE / Claudia Bruno Galván, María Cibeles González Pellizzari Alonso, María Sagrario Fernández Núñez // Colección Complementos serie Didáctica. – 2009. – 94 p.
14. Hedge T. Writing / Tricia Hedge. – Oxford : Oxford University Press, 1988. – 176 p.
15. Illescas A. La competencia intercultural y su inclusión en los manuales de ELE / Antonio Illescas // Porta linguarum. – 2016. – № 26. – P. 67-79.

REFERENCES

1. Elyzarova H. V. Kul'tura y obucheniye ynostrannym iazykam / H. V. Elyzarova. – SPb. : Yzd-vo RHPU ym. A. Y. Hertsena, 2004. – 291 s.
2. Kunitsyna Y. Dva podkhoda k obucheniyu pys'mennoj rechy / Yryna Kunitsyna : Elektronnyj resurs. – Rezhym dostupa <http://iyazyki.prosv.ru/2016/06/2approaches-learning/#more-24957>
3. Metodyka navchannia inozemnykh mov i kul'tur: teoriia ta praktyka: pidruchnyk dlia stud. / pid red. S. Yu. Nikolaievoi. – K.: Lenvit, 2013. – 590 s.
4. Mefod'eva E. Proektnaia deiatel'nost' kak sposob razvytiya tvorcheskoho potentsyala uchashchysia / Elena Mefod'eva: Elektronnyj resurs. – Rezhym dostupa <http://iyazyki.prosv.ru/2013/11/projectwork-creativepotential/#more-13217>
5. Red'ko V. Hola Español-5. Ispans'ka mova: pidruch. dlia 5-ho klasu zahal'noosvitnikh navchal'nykh zakladiv, 5-j rik navchannia / Valerij Red'ko, Valentyna Bereslavs'ka. – K. : Heneza, 2013. – 224 s.
6. Red'ko V. Hola Español-7. Ispans'ka mova: Pidruchnyk ispan'skoi movy dlia 7-ho klasu zahal'noosvitnikh navchal'nykh zakladiv, 7-j rik navchannia / Valerij Red'ko, Valentyna Bereslavs'ka. – K.: Heneza, 2015. – 216 s.
7. Red'ko V. Hola Español-10. Ispans'ka mova: Pidruchnyk ispan'skoi movy dlia 10-ho klasu zahal'noosvitnikh navchal'nykh zakladiv, 9-j rik navchannia / Valerij Red'ko, Valentyna Bereslavs'ka. – K.: Heneza, 2010. – 131 s.
8. Rusnak D. A. Dydaktychni vlastyvoli poetychnykh tekstiv pry zasvoienni hramatychnykh struktur na zaniattiakh z frantsuz'koi movy // Pytannia literaturoznavstva : Nauk. zb. – Vyp. 9 (66). – Chernivtsi: Ruta, 2002. – С. 232-233
9. Stohnyeva O. Tekhnolohiya napysanyia dyamanty kak sredstvo razvytiya krytycheskoho myshleniya y vobrazheniya na urokakh anhlyjskoho iazyka / Ol'ha Stohnyeva : Elektronnyj resurs. – Rezhym dostupa <http://iyazyki.prosv.ru/2016/08/writing-technology-diamonds/#more-25185>
10. Fetysova A. A. Things could be. . . verse yly klerykh'iu na zaniatyakh po anhlyjskomu iazyku / A. A. Fetysova // Lingua mobilis. – Vyp. № 1 (34). – 2012. – S.174-179.
11. Khvorostova Yu. Writing poetry in English / Yulyia Khvorostova : Elektronnyj resurs. – Rezhym dostupa <http://iyazyki.prosv.ru/2016/08/writing-poetry-in-english/#more-25123>
12. Shajkhutdynova H. T. Lymeryky y klerykh'iu na urokakh anhlyjskoho iazyka / H. T. Shajkhutdynova : Elektronnyj resurs. – Rezhym dostupa
13. Galván C. B. LA ESCRITURA CREATIVA EN E/LE / Claudia Bruno Galván, María Cibeles González Pellizzari Alonso, María Sagrario Fernández Núñez // Colección Complementos serie Didáctica. – 2009. – 94 r.
14. Hedge T. Writing / Tricia Hedge. – Oxford : Oxford University Press, 1988. – 176 p.
15. Illescas A. La competencia intercultural y su inclusión en los manuales de ELE / Antonio Illescas // Porta linguarum. – 2016. – № 26. – P. 67-79.

Отримано 10.02.2017